

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2016-04-01
Stockholm

Mål nr
F 6753-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-06-30 i mål F 2805-14, se bilaga

KLAGANDE

1. G-B A
2. L A
3. Y B
4. A-G J
5. G J

MOTPARTER

1. Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening
2. C A
3. A-M A
4. S A
5. M B
6. M B
7. M B
8. G B
9. E B
10. T B
11. Y B
12. L E
13. L E
14. L E
15. E F
16. T G
17. J H
18. M H
19. L H
20. G-B J
21. G K
22. J-E K
23. A L
24. B M
25. J M
26. K M
27. D M
28. M O
29. M-L O

Dok.Id 1238234

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

- 30. A-M O
- 31. G O-B
- 32. G P
- 33. H P,
- 34. S S
- 35. Stiftelsen Diösgården
- 36. G S
- 37. G T
- 38. S G W

39. L W

SAKEN

Anläggningsförrättning för omprövning av X i Mora kommun
(Lantmäteriets ärende nr W111175)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandet om syn.
  2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att beslutet att avvisa Y B överklagande vad gäller frågan om andelstal upphävs.
  3. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Y B får uppfattas ha yrkat att mark- och miljödomstolens beslut att avvisa hans överklagande vad gäller frågan om andelstal ska ändras och att yrkandet ska prövas i sak samt att andelstalet för hans fastighet ska sättas ner.

G-B A, L A, A-G J och **G J** (G-B A m.fl.) har yrkat att andelstalen för deras fastigheter ska sättas ner. De har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn på platsen.

L H, Y B, K M, J M, S S, G S, B M, S A, A-M A, E B, T B och **M B** har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Y B har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen gav inget svar på hans invändning mot andelstalet på hans fastighet, nämligen om andelstalet kan sänkas om man har få besök på sin fastighet.

G-B A m.fl. har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. Fastigheterna vid Indnäs fäbod har två alternativa utfartsvägar, dels nya Indalsvägen, som förvaltas av Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening, dels gamla Indnäsvägen, som förvaltas av Indnäs samfällighetsförening. Samtliga ägare till fäbodfastigheterna har undertecknat ett servitutsavtal för att nyttja gamla Indnäsvägen till och från fäboden. Det är en felaktig uppgift att vägen nyttjas främst för skogsbrukets behov samt sköts utifrån de förutsättningarna av berörda skogsägare och enbart av dessa. Indnäs samfällighetsförening har, förutom årligt underhåll av vägen, anlitat entreprenörer för skötsel av gamla Indnäsvägen till ett belopp av 134 152 kr, vilket framgår av ingivna fakturor. För närvarande pågår upphandling av vägförbättringsarbeten för gamla Indnäsvägen till en beräknad kostnad om 30 000 – 50 000 kr. Endast eventuella körskador vid skogsavverkning bekostas av skogsägarna.

De har haft den gamla vägen, som är fullt farbar, som huvudväg till fäboden. Samtliga stugor och tomter är belägna efter denna väg. De har således använt sin gamla väg, underhållit den och ändock betalat avgift för den nya skogsbilvägen, som är fem kilometer längre enkel väg. Det är av största vikt att den gamla vägen, där fäbodbrukarna färdats i flera hundra år, bevaras som huvudväg. Fäboden tappar en del av kulturen om vägen försvinner. Enligt mark- och miljödomstolen kan den gamla vägen inte användas året om och de måste därför vara anslutna till den nya skogsbilvägen. Samma förhållande råder även med den vägen då plogning sker endast till en vändplan en bit utanför fäboden. Det har heller aldrig plogats genom fäboden och det är inte heller aktuellt, eftersom stugorna inte är brukbara vintertid. Att gamla Indnäsvägen skulle vara för brant är också en felaktig uppgift. Eftersom det framkommit åsikter som inte överensstämmer med verkligheten torde det vara av största vikt att domstolen på ort och ställe kan besöka fäboden för en egen bedömning av gamla Indnäsvägens kvalitet. Vägavgiften till Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening bör reduceras för fäbodstugeägarna i Indnäs fäbod i anledning av att gamla Indalsvägens underhållskostnader betalas av dessa stugägare.

A-G J har dessutom tillagt i huvudsak följande. Vägavgiften ska i någon form reduceras i anledning av att hon är ägare till skogsskifte utmed Indalsvägen och erlägger vägavgift för skogsskiftet. Hon betalar också vägavgift som stugägare i Indnäs fäbod. Således erlägger hon dubbla vägavgifter för samma väg, Indalsvägen, till Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening. Flera stugägare i Indnäs fäbod har skogsskiften efter Indalsvägen.

L H, Y B, S S och **G S** har anfört i huvudsak följande. De vill att Indalsvägen ska fortsätta vara huvudväg till Indnäs fäbod. Gamla Indnäsvägen har en betydligt sämre standard än Indalsvägen och är inte farbar hela året. För transporter krävs också den bättre vägen. De bidrar gärna till underhållet av den gamla vägen, men som biltillfart till fäboden kan den inte ersätta Indalsvägen.

K M och **J M** har anfört i huvudsak följande. De motsätter sig ändring av primär utfartsväg för fastigheterna vid Indnäs fäbod. Indalsvägen plogas fram till vändplanen som är belägen i direkt anslutning till fäbodvallen, ca 30 meter till

närmaste fastighet. Gamla Indnäsvägen plogas inte alls. Gångsträckan från närmaste plogade väg till deras fastighet skulle, vid ändring av utfartsväg till gamla Indnäsvägen, förlängas med fem kilometer vintertid. De har vinterbonat sin fastighet och avser att nyttja den även vintertid. Under övriga delar av året håller den gamla Indnäsvägen varierande skick. Vid riklig nederbörd undermineras vägen och vissa sträckor av gamla Indnäsvägen kan tidvis vara i mycket dåligt skick. Om de skulle vara hänvisade till gamla Indnäsvägen som primär utfartsväg skulle det betydligt begränsa deras möjlighet att nyttja sin fäbodstuga. Gamla Indnäsvägen håller för dålig standard för att fungera som primär utfartsväg för deras fastighet.

S A, A-M A, E B, T B och **M B** har anfört att de är helt nöjda med nuvarande underhåll av Indalsvägen och de avgifter de betalar.

B M har anfört i huvudsak följande. Han motsätter sig ändring av anläggningsbeslutet vad gäller väg till Indnäs fäbodarna. Indalsvägen ger överlägset bäst tillgänglighet till fäbodarna. Dessutom ingår den i en stor vägsamfällighet, vilket ger större trygghet vad gäller löpande underhåll. Gamla Indnäsvägen är inte ett fullvärdigt alternativ. Tillfälligtvis har vägen varit så spårig att man inte kan köra med en låg bil utan att riskera skador. Det är svårt att mötas. Den 500 meter långa branta backen kan inte jämföras med att inne i fäboden ta sig uppför ett kort brant parti, där man har god uppsikt över eventuell mötande trafik och har flera möjligheter att köra åt sidan eller vända bilen. Han vill kunna ta sig till fäboden vintertid för tillsyn och vinterutflykter. Indalsvägen plogas ända fram till fäbodgränsen och därifrån är det möjligt att ta sig fram till huset. Han är gärna med via samfälligheten och bidrar till underhållet för gamla Indnäsvägen men den kan inte ersätta Indalsvägen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I målet finns ett tillräckligt underlag för den prövning som Mark- och miljööverdomstolen har att göra. Syn på platsen behövs därmed inte. G-B As m.fl. yrkande om syn ska därför avslås.

Andelstal för fördelning av kostnaderna för gemensamhetsanläggnings drift ska bestämmas efter vad som är skäligt främst till den omfattning i vilken fastigheten beräknas använda anläggningen (15 § andra stycket anläggningslagen [1973:1149]). Hänsyn ska enligt förarbetena inte tas till ett mer eller mindre tillfälligt eller personligt begagnande av anläggningen utan endast till stadigvarande förhållanden som hänger samman med fastighetens utnyttjande för sitt ändamål (prop. 1973:160 s. 215).

Av utredningen i målet framgår att samtliga fastighetsägare i Indnäs har rätt att använda gamla Indnäsvägen enligt servitutsavtal och att de betalar underhåll för vägen genom en samfällighetsförening. Denna väg, som inte ingår i gemensamhetsanläggningen X, innebär en ca fem kilometer kortare sträckning än Indalsvägen, som ingår i gemensamhetsanläggningen. G-B A m.fl. har yrkat att andelstalen för deras fastigheter ska sättas ner eftersom de använder gamla Indnäsvägen och inte Indalsvägen när de åker till sina fastigheter i Indnäs. De övriga fastighetsägare i Indnäs som har yttrat sig i målet menar att de däremot i första hand använder Indalsvägen för att ta sig till sina fastigheter.

Vid beräkning av andelstalen för fastigheterna i Indnäs ska enligt Mark- och miljööverdomstolens mening hänsyn inte tas till att det finns en alternativ utfartsväg som nyttjas av vissa fastighetsägare, då detta nyttjande är knutet till nuvarande ägare personligen och inte till fastighetens nyttjande. Det finns därför inte skäl att sätta ner andelstalet för G-B A m.fl. med anledning av att de använder den alternativa utfartsvägen.

Andelstal ska bestämmas för varje fastighet oberoende av vem som äger fastigheten. Det finns därför inte heller skäl att sätta ner andelstalet med anledning av att A-G J äger flera fastigheter längs Indalsvägen. Överklagandena ska därmed avslås.

Y B yrkade i mark- och miljödomstolen att vägavgiften för det extra huset på hans fastighet ska slopas på grund av att det sällan besöks. Mark- och miljö-domstolen avvisade hans överklagande i den delen med motiveringen att eftersom Lantmäteriet inte har höjt andelstalet för hans fastighet har Lantmäteriets beslut inte

gått honom emot. Mark- och miljödomstolen borde rätteligen ha prövat yrkandet om nedsättning av andelstal för Y B fastighet i sak. Lantmäteriet har fastställt ett andelstal för honom i samband med omprövning av gemensamhetsanläggningarna. Detta beslut är överklagbart även om andelstalet inte har ändrats för honom. Det finns, trots detta och även med beaktande av instansordningens princip, inte skäl att återförvisa målet för en sakprövning i denna del. Mark- och miljööverdomstolen, som avhjälpes felet genom att pröva yrkandet och då beakta vad Y B anfört, konstaterar att det av Lantmäteriets beslut framgår att om andra byggnader på en fastighet fungerar som ett separat boende ska andelstal åsättas varje byggnad. Avgörande för klassificeringen är byggnadens funktion och inte hur de för tillfället används av nuvarande ägare. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att göra en annan bedömning än Lantmäteriet, dvs. att andelstalet för Y B fastighet ska beräknas utifrån att det finns två separata boenden på fastigheten. Vad Y B anfört om att det är få besök på fastigheten medför inte annan bedömning. Även överklagandet av Y B ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Roger Wikström, referent, och Vibeke Sylten samt tekniska rådet Jan Gustafsson.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-06-30
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr F 2805-14

KLAGANDE

1. G-B A

2. L A

3. Y B

4. L E

5. L E

6. L E

7. A-G J

8. G J

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut den 10 april 2014 i ärende nr W111175

SAKEN

Anläggningsförrättning för omprövning av X i Mora kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar Y B överklagande vad gäller frågan om andelstal för hans fastighet.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.

Dok.Id 390895

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Lantmäteriet (LM) har efter ansökan från Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening omprövat andelstalen i gemensamhetsanläggningarna X i Mora kommun.

Bakgrunden till ansökan liksom LM:s överväganden framgår av bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

L E, L E och L E, gemensamma ägare till fastigheten Y har yrkat att den fastigheten ska påföras andelstal motsvarande en stuga, inte motsvarande två stugor. De har preciserat den tekniska standarden i respektive stuga på fastigheten enligt följande. Den ena är en gammal stuga och den andra är en före detta lada som är inredd till storstuga med sovloft. Båda saknar avlopp och el. Beträffande båda stugorna gäller att där finns utedass, vedspis och vatten i brunn. Stugorna är inte vinterbonade. – De har även yrkat att både den fastigheten och deras likaledes gemensamt ägda fastighet Z endast ska påföras ett halvt andelstal då de oftast använder den servitutsväg som anges på s. 3 i det överklagade beslutet (den vägen benämns nedan ”den gamla vägen”).

A-G J, ägare till X1, **G J**, ägare till X2 och X3, samt **L A och G-B A**, ägare till Y1, har yrkat att de inte ska påföras andelstal motsvarande en stuga, detta då de huvudsakligen använder den gamla vägen eftersom den är kortare än den alternativa vägen, Indalsvägen ingående i X. **G J** har vidare yrkat att hon ska behöva betala endast en vägavgift och har till stöd för yrkandet åberopat att hon visserligen äger två fastigheter men att det är samma väg till båda.

Y B, ägare till Y2, har i första hand yrkat att vägavgiften för det extra huset ska slopas, på den grunden att det besöks så sällan, och i andra hand att avgiften ska kvarstå men att naturvårdsområdena då ska betala vägavgifter fullt ut enligt arealen.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 31 § anläggningslagen (1973:1149), AL, och 16 kap. 8 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) avgjort målet utan att hålla sammanträde.

Höjda andelstal p.g.a. andrabyggnad

L E, L E och L E har yrkat att deras fastighet inte ska påföras ett andelstal för deras andrabyggnad. Även Y B har framställt ett yrkande som avser sänkning av andelstal som förorsakats av förekomst av andrabyggnad.

LM har genom det överklagade beslutet höjt andelstalet för Y till 267,5, dvs. en ökning med 134, motsvarande en höjning med en stuga till två stugor.

Beträffande Y2 har LM såvitt framkommit lämnat andelstalet oförändrat (90).

LM har i yttrande till mark- och miljödomstolen anfört bl.a. följande. Utgångspunkten för LM vid klassificeringen har varit att en stuga som fungerar för separat boende ska åsättas ett separat andelstal även om den utgör andrabyggnaden på tomten. Rena sovstugor som inte fungerar för självständigt boende har inte åsatts andelstal. Stugor som har låg standard har påförts ett lågt andelstal motsvarande 15 hektar produktiv skogsmark i enlighet med tillämpliga rekommendationer. Ett syfte med förrättningen har varit att få till stånd en likformig behandling av fastigheterna utifrån hur de kan nyttjas. En inventering har gjorts av en arbetsgrupp inom Bonäs-Våmhus vägsamfällighetsförening. Med den inventeringen som grund tog LM fram ett förslag till ändrade andelstal. På detta förslag kom det in ett betydande antal synpunkter från berörda fastighetsägare. LM besökte då de fäbodstugor där det kommit fram flest synpunkter på förslaget till ändrade andelstal. Därvid besöktes bl.a. Indnäs. En del av fastighetsägarna var närvarande och kunde därigenom visa hur stugorna var utrustade. LM har påfört stugorna andelstal efter dess funktion. Stugorna i detta mål har påförts andelstal motsvarande ett lågt nyttjande med förhållandevis låg standard där stugorna fungerar för separat boende.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Eftersom LM inte har höjt andelstalet för Y B fastighet har LM:s beslut inte gått honom emot i det avseendet. Hans överklagande ska därför avvisas i vad det avser andelstalet för hans fastighet.

Av utredningen i målet framgår att båda stugorna inom Y har en förhållandevis låg standard. Frågan är om stugor med denna standard kan motivera andelstal avseende separata boenden. Av utredningen framgår vidare att LM lagt stor vikt vid tydliggörandet av vilken typ av kokmöjlighet som ska finnas för att möjliggöra ett separat boende. Av vikt är även att notera att det inte är de nuvarande ägarnas personliga behov och användning som är avgörande vid denna bedömning utan bedömningen sker utifrån den typiska fastighetsägaren. I detta fall har uppgetts att båda stugorna har vedspis. Mark- och miljödomstolen finner med beaktande av det nu angivna inte skäl att göra någon annan bedömning än LM, dvs. att det rör sig om separata boenden. L Es, L Es och L Es överklagande ska därför avslås i nu aktuell del.

Ska andelstalen reduceras för naturvårdsområdena?

Y B har, i andra hand, yrkat på att vägavgiften för naturvårdsområdena inte ska reduceras utan vara kvar fullt ut enligt arealen.

Naturvårdsverket äger flera fastigheter i det område som omfattas av den aktuella förrättningen. LM har beslutat att andelstalet ska reduceras för fastigheten Y3 då ändamålet för fastigheten ändrats från aktivt skogsbruk till naturreservat efter ägaröverlåtelse. Fastigheten är deltagare i Z1. LM har inte ändrat andelstalen för de resterande fastigheterna.

Mark- och miljödomstolen finner i likhet med LM att det finns skäl att justera ned det nyssnämnda andelstalet. Det har inte framkommit att justering har skett med för stort belopp. Även Y B andrahandsyrkande ska därför avslås.

Andelstal vid två alternativa utfartsvägar

Fastigheterna i Indnäs fäbod har servitutsrätt att nyttja den gamla vägen som är en kortare men sämre väg än alternativet. Den gamla vägen är i första hand avsedd för skogsbrukets behov, med en mycket brant backe, och är inte framkomlig för personbilstrafik under delar av året. Den alternativa vägen är som ovan angetts Indalsvägen, som ingår i X och i vilken de nu aktuella fastigheterna är delägare.

L E, L E och L E har yrkat att båda deras fastigheter endast ska påföras ett halvt andelstal eftersom de oftast använder den gamla vägen. Även A-G J, G J, L A och G-B A har yrkat att deras andelstal ska sänkas, med hänvisning till att de huvudsakligen använder den gamla vägen.

Vid bestämmande av andelstal ska hänsyn inte tas till ett mer eller mindre tillfälliga eller personliga förhållanden utan endast till stadigvarande förhållanden som hänger samman med fastighetens utnyttjande för sitt ändamål. Det som har åberopats i denna del av målet utgör således inte skäl att sätta ned andelstalen. Mark- och miljödomstolen avslår därför överklagandena såvitt avser de nu aktuella delarna.

Antal vägavgifter

G J har även yrkat att hon endast ska behöva betala en vägavgift och har framhållit att hon visserligen äger två fastigheter men att det är samma väg till båda.

Av det nyss ovan angivna följer att andelstalen, och i förlängningen vägavgiften, inte kan bestämmas med beaktande av de idag föreliggande ägarförhållandena utan är avsedda att fylla sin funktion även efter att fastigheterna bytt ägare. LM:s beslut rörande andelstalen måste således ta höjd för det faktum att de nu berörda fastigheterna i framtiden kan komma att ha olika ägare. Inte heller det som har åberopats i

denna del utgör därför skäl att ändra LM:s beslut. G Js överklagande ska därför avslås även i nu aktuell del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 21 juli 2015.

Denny Heinefors

Björn Hedlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors, ordförande, och tekniska rådet Björn Hedlund.